

Åpent brev fra arkitektorganisasjonene til statsråd Bjørnar Skjæran og Kommunal- og distriktsdepartementet

30.09.2025

Boligbygging krever både tempo og kvalitet

Kommunal- og distriktsdepartementet har med brevet «*Felles innsats for økt boligbygging*» tydeliggjort ambisjonen om å få fart på boligbyggingen i Norge. De norske arkitektorganisasjonene deler bekymringen for lav boligbygging og behovet for flere boliger i årene fremover. Samtidig vil vi understreke at økt tempo ikke må gå på bekostning av kvalitet, bokvalitet og bærekraft. Den nye norske arkitekturstrategien peker på viktige visjoner som vi støtter – og som ikke må glemmes i jakten på tempo og forenkling. Neste steg må være å konkretisere strategien til handlingsplaner for stat, fylke og kommune.

Norge står foran en aldrende befolkning og økende folkehelseutfordringer, der 87 % av sykdomsbyrden skyldes ikke-smittsomme sykdommer. WHO anslår at ensomhet utgjør en større helserisiko enn tobakk. Bolig- og stedsutvikling bør ses på som et folkehelseiltak som bygges og planlegges så de svarer på samfunnsutfordringene vi står overfor. Gode boliger og nærmiljøer gjør at vi kan bo hjemme lenger, delta aktivt i nabolaget og bidra i samfunnet.

Brevet peker på viktige tiltak som enklere planprosesser, rullering av arealdeler og forenklede planendringer. Disse kan bidra til raskere framdrift. Men vi ser også risiko for at kvaliteten i både bygg, uteområder og nabolag kan svekkes dersom forenkling blir stående uten tydelige kvalitetskrav og tilstrekkelig kompetanse lokalt.

Våre hovedinnspill:

1. Styrk kommunenes kompetanse

De fleste norske kommuner mangler nødvendig arkitektfaglig kompetanse, særlig i byggesaksavdelingene. Når flere krav foreslås flyttes fra plan til byggesak, svekkes kommunenes mulighet til å ivareta arkitektonisk kvalitet ytterligere. Staten bør etablere ordninger som sikrer arkitekturkompetanse i kommunene, både i administrasjonen og hos de folkevalgte, og samtidig styrke eksisterende ressurser som Bylivsenteret.

2. Anerkjenn arkitektfaget i forskriftene

Arkitekter har et avgjørende ansvar for hvordan byer og tettsteder utvikles. Likevel blir viktige bygg som skoler, barnehager og boligprosjekter ofte plassert i tiltaksklasse 2 der det ikke lenger er krav til at en utdannet arkitekt gjør arkitekturprosjekteringen. Dette er svært alvorlig for utformingen og kvaliteten i boligområder og sosial infrastruktur. Det må innføres et eksplisitt krav om arkitektfaglig prosjekteringsansvar i tiltaksklasse 2 – med minimum masterutdanning og relevant erfaring. Slik sikres kvalitet, helhet og langsiktig samfunnsverdi i samfunnskritiske bygg og bomiljøer.

3. Etabler en riksarkitekt

Det bør etableres en nasjonal riksarkitekt med ansvar for å følge opp boligbygging og arkitekturpolitikken, og sikre at utviklingen av det bygde miljøet bidrar til å nå nasjonale samfunns mål. Riksarkitekten kan samordne arbeidet med arkitektur, by- og stedsutvikling på

tvers av sektorer, styrke samarbeid mellom offentlig og privat sektor, og bidra til kapasitetsbygging og kompetanseheving i offentlig forvaltning.

Vi deler regjeringens mål om å få bygget flere boliger. Men vi må samtidig sikre helhetlig kvalitet: at estetiske, miljømessige og sosiale hensyn er en integrert del av boligpolitikken, også når prosessene forenkles. Tempo kan ikke gå på bekostning av bokvalitet og bomiljø. Vi vil advare mot at hastverk og forenkling alene blir løsningen. Boligpolitikken må bygge på et dobbelt mål: flere boliger – og boliger som fremmer helse, fellesskap og trivsel.

Vi som fagstand står klare til å dele kunnskap om de gode løsningene. Vi ønsker å møte statsråden og departementet for å dele våre innspill og diskutere hvordan vi sammen kan styrke bolig- og arkitekturpolitikken.

Med vennlig hilsen

Tina Larsen, president
Norske arkitekters landsforbund (NAL)

Birgitte Hellstrøm, president
Norske landskapsarkitekters forening (NLA)

Jeremy Williams, president
Norske interiørarkitekters og
møbeldesigneres landsforening (NIL)

Steinar Skjerdingsstad, adm. direktør
Arkitektbedriftene i Norge (AIN)

Silje Andrea Sæverud, styreleder
Arkitektenes Fagforbund (Afag)